

SLOVENIJA.

List 34.

V petik 27. Maliga travna

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Nova ustava in Judje.

(Konec.)

Druga velika nesreča za naš narod je, da je pijančovanju podveržen. Povsod, kjer se vino pridelava, se tud rado pije; to tud drugače biti ne more. Ni za kmeta sladkejše kaplice od tiste, ki mu jo rodi lastna terta, ktero je sam okopal in obrezal; tud je domače vino prav dobro, in če ga človek ne vliiva preveč v sebe, mu tud ne škodi. Alj ni vino samo, od kterga se človek vpijani; so druge veliko škodlivše pijače, namreč vsake sorte žganje, naj se že imenuje, rozolja, brinovec, rum, vanilja, slivovec itd. Kakor stari moži pripovedujejo, se v nekdanjih časih ni toljko žganja popilo, kot zdaj; le za zdravilo so ga imeli, po navadi ga niso pili, ko je predrago bilo; poznej so ga pa začeli iz krumpirja kuhati, in dobi se bolši kup, kakor dobro vino. Skoz to žganje se je že toljko nesreče zgodilo, da tistemu modremu možu popolnoma prav dam, ki je pred tremi letami, ko se je krumpirjeva bolezen začela, tako govoril: — „Bog je ljudem krompir dal, da bi jih prihodnič od velike lakote obvaroval, pa ljudi so se prevzeli in so začeli iz tega božjega dara hudičovo pijačo kuhati, torej so tud Boga razžalili in poslal je hudo bolezen, ki nam ta dar uničiti žuga.“ — So vmed nami žali bože! taki ljudi, ki si terdno naprej vzemejo: „danas moram pjan biti.“ — da to gerdo naprevzetej spolnijo, se lotijo žganja, in za 4 groše se tako vpjanijo, da je še živino sram, da mora tej stvari vbogati, ktera se tako pozabi, in se gerdejše vede, kakor ona. Kdör se žganja navadi, ga ne more nikdar več opustiti; spriča nam to mnogo žalostnih izgledov. Žganje človeski um ravno kakor truplo ob vso moč pripravi, in malo korakov je od žganjave kupce do mierzlega groba. To spoznavši so v drugih deželah rodoljubi moži vkup stopili in so družtva vstvarili, kterih členi se morajo za vselej odpovedati žganju. Takih družtev je že mnogo po celim svetu, in tud pri nas bi take družtva prav potrebne bile, ker nagib do te pijače zmirom dalje sega.

Svobodna nova postava dala je vsim narodam enake pravice, in ako bi jih dala ne bila, bi tud svobodna ne bila, kakor smo jo željeli; vsmilila se je vlado dolgo zatiranega judovskega naroda, in ker ima on pravico povsodi se preseliti in lastnino pridobiti, tud ni dvombe, da bodemo v našo deželo židofe dobili. *) Pa tud ni dvombe, da bodo židofi, kakor so marlivi in trezni, v kratkim vso kupčijo v pestih imeli. Kmečki stan se je zdaj rešil od velikih tež, ktere so ravno tako kmetovavsko kakor sploh narodno omiko zaverale; pa od poprejšnega jarma obžulen kmet se še ne zave, in preden mu bodo nove postave hasnile, preden se star kvas posterže, še zna veliko časa preteči. Resnica je, da je naš narod še pre neotesan, da bi se sam varovati znal škodljivih nasledkov svojega poprejšnega zatiranja in iz tega izviraajoče srovosti. Kaj nam je tedaj storiti? Drugega po-

*) Ako bodo občine nove naselnike prijeli hotle; zakaj občinska postava jim da pravico prijemanja udov. Vred. Slov.

močka ni, kakor rodoljubi moži morajo sostopiti in kmete podučevati, jih k treznosti in k pridnosti opominjati in napeljavati, in jim lepe izgleds sami nad seboj dajati. Nar potrebnejša nam je pa kmetijska šola, kjer se bode kmetija v domačemu jeziku učila, Slovenska mladež je naša nadja, naše upanje, — ta se mora k vsim dobremu nagniti, zakaj star hrast se vkreniti ne da. Torej moži, ki svoj narod ljubite, zdramite se, bodi Vam mar blagostan naše lepe dežele; — zdaj je nar važnejša doba, — gorje in gorje nam, ako jo zamudimo!

Konšek.

Slavjani.

(Konec.)

Čehi so se bili od rev husitske vojske kmalo opomogli, so se lotili narodne in politiske omike in so v ti veji v kratkim tako dalje dognali, de še dan današni to dobo zlato dobo imenujejo. Ali koj pride nova nesreča nad česko deželo. Svobodoljubni Čehi niso hotli priznati Ferdinanda II. za svojga kralja. Nemci pa so komej čakali, de česko moč in slavo vtamne, za to so z veseljem Ferdinandu na pomoč pritekli. Zavoljo nemarnosti českij vodjev so jih Nemci premagali l. 1620 na Beli gori na Českim. Ta zmaga je zadala česki samostojnosti smertno rano in mir vestfalski jo sankcionira. Ta imenitni mir, v kterim so bili namestvani tudi drugi narodi, narveč pa Nemci, je bil podoben kervni sodbi divjiga Robespiera, ter je izrekel strašno osodo nad Evropo, zlasti pa Slavjani. Z vestfalskim miram se je politika obrnila, in kar je pred z plajšam varvanja samiga sebe pokrivala, je začela nesramno glasno izpovedvati, namreč podjarmovanje razslabljenij narodov. Česka dežela je bila s tem sklepam Austrii pridjana. Od te dobe niso mogli Čehi nič več storiti za popravo evropejske politike. Neslišano je kar so mogli Čehi od te dobe preterpeti. Plemstvo je bilo čisto iztrebljeno ali pa ponemčeno, ljudstvo samo ni vedlo, kaj de ima početi: učiteljske stolice je posedel nemški jezik in česki jezik je preganjala nemška birokracija povsod tako, de je Česka bolj nemški kot slavjanski deželi podobna postala. Viditi to neizrečeno nesrečo so jeli česki rodoljubi na vso moč braniti narodnost z literaturo, in s prizadevanjem narveč slavniga Jožefa Jungmana se je zopet iz pepela povzdignila, de jo je veselje gledati. Kar so Čehi v ti kratki dobi od 28 let storili za pravo omiko, je znano braveam. Ko se jim v novim času odpro zopet politiske vrata, niso te od previdnosti dobljene oblasti krivo rabili, marveč so (kakor se iz deržavniga zbora vidi) samo enakopravnost vseh narodov tirjali in zagovarjali. Ta enakopravnost, ktero celi pravični svet v Evropi hvali, je sad slavjanskiga uma, kterimu je Evropa mnogo in mnogo dolžna. Francozka dežela se je borila za enakopravnost med posameznimi ljudmi, mi se bojujemo za enakopravnost narodov.

Uzrok, de je vestfalski mir tolko nesrečo na Slavjane navalil, je bil, ker niso bili Poljaki na njem namestvani. Richelieu je bil za res tudi Poljake poklical, de se pri ustanovljenju mira vdeležijo, ali je zraven tirjal, de na Austrijo, ki mu je vedno tern v

očesu bila, napadejo in jo oslabe. Poljaki pa niso mogli razumeti, kako de bi napadli vladarja, z kterim so v prijateljski razmeri živeli, in tako so ostali sami.

Od tega časa so bližnji vladarji, viditi nevarnost, ki bi jim z vpeljanjem idee pravičnosti, idee keršanske, ki je v Poljakih dela, ustati zamogla, počeli vtikvati se v notrajne opravila Poljske dežele in sejati razpertijo in nesložnost med kraljevi in plemstvam. Nevtrudnimu prizadetju Čartoriskiga in Poniatovskiga se poda, de so z pismam 3. maja prikrajšali pravice plemičev, vzdignili kraljevsko moč in vpeljali razne koristne naprave. Ali kralj Stanislav August ostrašen z žuganjem Katarine, cesarice ruske, se ji verže v naročje in tako je vničeno prizadetje Čartoriskih. Ko so Poljaki z straham zapazili, kako de se ptuje oblasti v njih notranje zadeve mešajo, so napravili confederacijo barsko, ali po nesreči! Na stanovitno nagovarjanje Fridrika II. kralja pruskiga se navali na mirno in nikomur krivo Poljsko deželo 20,000 Prusov, 40,000 Austrijanov, in tolko Rusov, ter si jo med sabo razdele, kakor so vojaki Kristusovo sukno med se razdelili. — Plemstvo, viditi to neizrečeno nesrečo svojiga naroda, se odreče dragovoljno svojij pravice in napravi postavo, s kterim so zamore vsak kmet odkupiti in plemič postati tako de bi v 50 letih vsi prebivavci plemiči to je enaki postali.

Ta napredik je zadostil, razjeziti tri zavezne oblasti, de se zopet zaženejo na Poljsko. Pri Macejovicah pade raz konja ranjeni Kościuszko rekoč: „Finis Poloniae.“ Leta 1830 je Poljska zopet vstala, de bi svojo poprejšno slavo zopet dosegla, ali zavoljo razpertij pri vodjih in razslabljena z aristokratskim duham je mogla pasti žertva silnij svojij zatiravcov. Leto 1836 in strašne gališke dogodbe bi bile imele Poljake prepričati, de zanje ni leka in pomoči na vekomej, dokler aristokraciji čisto slovo ne dajo; in dokler ne začnejo ljudstvo svoje podučevati in osrečevati — ali zastonj bi zamorca pral — Poljaki so ostali še današniga dne težki aristokrati.

Ruski cesarji so nasledovali absolutne pravila svojij prednikov Normancov, in razvijajoč jih dosledno so jih dognali do narvikšij stopnje popolnosti, in so uničili narodne slavjanske življe. Peter veliki, ki je živel v dobi materialistiške filosofie, je slavjanskimu življenju poslednjo rano vskel, in se je čisto s ptujci obdal. — Ali to absolutno vladanje ni moglo vgoditi omikanim Rusam v času, ko se je kraljem prekucija skorej po celi Evropi pripravljala. Zavoljo tega vstane pod Petram II. mogočna rodovina Dolgorokih, ki so okoli sebe združili vse, kar je z ruskim duham dihalo, in z pomočjo od Velikiga Petra sostavljena senata izdali neke točke konstitucije, ktero podpiše senat in Ana cesarica. Ali nagovorjena od ptujcov razdere pred veselja ukajočim ljudstvam težko doseženo ustavo in pogubi slavno rodovino Dolgorokih. Za časa Petra III. so skušali Rusi pod vodstvom glasovitiga Panina nektere postave osnovati, ali tudi tu so se vtaknili ptujci; zlasti zavidljivi Nemci, ter so naredili, de je cesar rečeniga moža pogubil. Od te dobe so nadeljevali ruski cesarji absolutno politiko, razun ediniga

Aleksandra, ki je v resnici podverženim Poljakom ustavo dati hotel.

Hervati od vekov z Ogersko in po nji z Austrijo zedinjeni so bili senca in ob enim tudi svetlost in gorkota avstrijskiga sonca. Austrija se nikdar ni mogla in se še zdaj ne more na drugo tako varno nasloniti kakor na Hervate. Ali ta zvestoba jim je pod dozdamo Meternihovo vlado slabo plačevana bila. Silovito pleme Madjarov si je znalo pridobiti skorej neomejeno gospodstvo nad Hervati in Meternih deržaje se modriga nemškiga prigovora „divide et vincas“ ni te razpertije nikoli ustaviti hotel. — Serblji so dosegli svobodo leta 1804 pod vodstvom Černiga Jurja, ker so razbili turški jarem, ki jih je toliko vekov zatiral, in se zdaj krasno razvijajo na radost in tolažbo celiga Slavjanstva. —

Razloživši na kratko, kolikor je tirjala reč, ktere smo se lotili, zgodovino slavjanskiga naroda, povzamemo v kratkim vse, kar smo od njegoviga politiskiga nagnjenja rekli. Slavjani od nature bogaboječi in krotki, v kterih je idea keršanstva še pred prijetim kerstam bila, so se deržali politiske pravičnosti tudi takrat, ko bi jim mala krivica lahko pomagala bila.

Ni ga krivičniga politiskiga djanja, v ktero bi bilo ljudstvo privolilo; to spoznajo tudi sovražniki, to pri Slavjanih tudi Herder hvali; Slavjani so zavoljo tega zares veliko preterpeli, in malo je manjkalo, da niso čisto poginili; ali Bog, ki jim je veliko nalogo odmeril, jih je ohranil. — Čehi so enakopravnost narodov prvi Evropi oznanili. Poljaki, če tudi prave svobode vseh dobro razumeli niso, so vendar z pismam 3. maja nekoliko ta pogrešek popravili bili. — Rusi so se vedno vstavljali nemškim vladarjem, in le pokoršina Slavjanov, ki si kralje očakam v rodovini primerjajo, nam razloži, zakaj de se s silo zoper carje zdignili niso.

Do zdaj so Slavjani v Evropi keršanstvo in omiko zoper ajdovstvo in barbarstvo branili. To je bilo samo nekaj negativniga; ali Bog je ta narod od 80 milijonov namenil, de kaj pozitivniga v svet vvede, in to je pravičnost in enakopravnost.

Ali kako bi se to preobrnjenje evropske politike napravilo? Ptujci pravijo, de bo napredovanje v znanstvih k tem pomagalo, ali mi odgovorimo, de se s samo znanostjo modro modruje, ali serce ostane prazno. Poljaki pričakujejo nekiga mesija ali rešenika, ki ima iz poljskiga krila priti, slavjanstvo osvoboditi in v politiko keršanstva vpeljati. — Ali Poljaki znajo serčno vmirati, pa prave svobode in enakopravnosti še nikoli zapopadli niso. Mi mislimo, de Slavjani z povzdigo in podučanjem prostiga ljudstva, kterimu se kot glava mož posebnih lastnost pridruži, se zamorejo osvoboditi in to nalogo izpolniti. —

Tkalčević.

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

* Ljubljanski opravljevec Slovincov ***E. piše v Gracarci, de Slovenija fantinu (Jungesellen) Pravimu Slovincu, (hvale vredniga prizadetja,) rada nagaja in de je rekla, de je voděn. Nismo dozdam prav zvediti zamogli, kakšna de je namemba Praviga Slovence; to pa dobro vidimo, de je unimu pisunu, ki Ljubljano, mesto ne samo starinskih okornežev, temuč tudi lepe množice svobodoljubnih mož, s svojimi starokopitnimi in lažnjivimi dopisi v zaverženo Gracarco gerdi in sramoti, „revnost“ (Erbärmlichkeit, de bo ložeje razumel) na čelu zapisana. Lažnjivost njegova bodi za danas le s tem skazana, de se ni nikoli kaj taciga v Slovenii od Praviga Slovence bralo, in če se je kaj čez-nj bralo, je vselej Pravi Slovenec sam prvi priložnost dal. —

— Včeraj sim se v neki Ljubljanski kerčmi na „imenitne prerokbe“ nameril, ki so po nem-

ških poslovenjene. Od neizmerniga števila neumnost, ki sim jih v vsakimu listu našel, ne imenujem nobene. Le toliko rečem: Milovanja je vreden, kdor še dan današnji kaj takiga verjame, kakor se v teh „imenitnih prerokbah“ bere. Kaj pa mislite, dragi vrednik, od takiga človeka, ki take neumnosti v slovenski jezik prestavlja daj samo zavolj lastniga dobička? Priprosti Slovenci imajo že tako preveč babjih ver.*) Razsvitljeni ljudje takih kvant ne verjamejo, tedaj tudi nobenih prerokb ne kupujejo, ki so se še lanjskiga Sušca mesca (čudno!) zvedile. — Tudi me je nehotama misel obšla, kteri Slovenec je tako malo ljubezni do svojigo naroda imel, de je te kvante za ene krajcarčke poslovenil. Pravi Slovence gotovo ne! Tak brezvestnik gotovo ne zasluži tega častitljiviga imena.

— i —

Iz Gorice. Tukajšni Lahi so sklenili se k ministerstvu s prošnjo obrniti, de bi bila poknežena grofnija goriška in gradiškanska od drugih avstrijskih deželá neodvisna dežela, so zložili prošno pismo, ter so v ta namen brali al pa mende še berejo podpise. Nočem razsojvati, al bi nam bilo v prid al v škodo, ako bi Gorica bila samostalna dežela. Gotovo je, de nabera podpisov ne gre prav po godu. Ne de bi jez kratil komu po novi ustavi zagotovljeno pravico prositi, moram le opomeniti, de me čuda ima zares, kako so Lahi svoje prošnje podperli. Tako le oni pravičnost svojiga terjanja dokažejo: Goriški okrog ima scer okolj 120,000 slovenskih, in le 60,000 — 70,000 laških prebivavcov. Al Lahi so posestniki nar bolj razširjenih zemljiš, zraven tega so oni nošniki izobraženja in vednosti. Črez to se tukajšni Slavjani, prebivavci narnekrajne meje proti laškimu (saj tukajšni Lahi niso mejaki!), zmešani semtertje z prebivavci, ki razumejo poleg slovenskiga tudi laško, ne morejo več k Slavjanam šteti. Mi smo tedaj vsi Lahi, kaj se je nam torej pečati s Slavjani proti izhodu? — Risum teneatis amici!

* Angležka ladja, ki je 18. t. m. Benetke zapustila, je prinesla v Terst novico, de so naše bojne ladje že pred Benetkami; v Benetkah de je velika zmešnjava in de se posvetvajo zaporedama. Cena živeža je zlo visoka. Dolgo se mesto ne bo deržalo.

(Lloyd.)

Iz Notrajniga 22. m. Tr. K besedam od keršanskiga nauka v šolah na Slovenskim naj sme še kdo drugi kaj pristaviti. Ni samo prašanje, ali naša mladost nauk lahko razume in ohrani, in gladko povedati zna, ampak tudi koliko sadu bo v poznejih letih od njega imela. De naši šolarji tudi v ptujim jeziku keršanski nauk gladko povedati znajo, ni toliko čudo; Bogu namreč hvala, de imajo Slovenci takošne dobre glave. Ampak kako bodo nauk v daljnim življenji porabiti mogli, to je obilniši pomisliti. Ali bodo za-se ga vedili prav obrniti, tega nočem presojevati; vender to moram opomniti, po lastni skušnji vem, de kteri so se v šolah le nemško nauk učili, so ga pozneji malo vedili; nemško so namreč pozabili, slovenskiga se niso potem naučili. Kar se Janezik ne nauči, se Anže ne bo naučil. Tudi saj duhovni večidel tožijo, de so tisti, ki so nekoliko samo nemške šole okusili večidel malo ali veliko nerodni. —

Kako pa dalje? Naši zdajnji šolarji in šolarce bodo čez kaj časa očetje in matere. Kako bodo svoje otroke učili? zakaj nekaj morajo tudi sami v ti reči storiti, šola ne prevzame vsiga tega, kar je Bog staršem zapovedal. Bodo tedej otroke samo po nemško keršanski nauk učili? Mali otroci jih ne bodo razumeli, desiravno bi bili oni sami še nemšino ohranili. Ali bodo učili po slovensko?

*) Čudimo se, de se niso že duhovski časopisi zoper to nespodobno baratijo vzdignili.

Vred.

ko bi sami znali. Kako težko je, otroke po slovensko vere učiti, ko se jo je človek sam večidel po nemško učil, sim sam skusil. Ker ni še bilo pred letmi nobeniga stanovitniga večiga šolskiga katekizma, nisim vedil sam s ktero besedo bi učil; zdaj sim si prot iz nemškiga prestavljal, zdaj sim si iz kteriga slovenskiga katekizma besede zamerkal; pa kmalo sim prvo besedo pozabil, in z drugo v novič povedal, in otroci so se motili, niso mogli lahko v glavi ohraniti, kar jim ni bilo vselej enako povedano. In nisim imel slabe glave, kaj ohraniti s pravo besedo, vonder težo sim čutil, in še zdaj jo čutim, ker se moram zopet družiga katekizma deržati. Če kdo iz med nas še to skuša, kaj bodo pa navadni kmetiški očetje in matere storile? Zatorej prav store kateheti v nunskih šolah, de dekleta, ki bodo kdaj slovenske matere, po slovensko keršanski nauk uče. Ravno to je vošiti tudi za mladenče, ki bodo kdaj očetovske skerbi per slovenskih otrocih imeli. Nočem reči, de bi se v mestnih šolah vsa nemšina pustiti mogla; pa saj imenitnejši reči naj se tudi po slovensko uče.

Morebiti se bo kteri mestni katehet tem besedam posmehoval, in sam per sebi mislil: sej se ne bo vse poženilo in pomozilo. Sej tudi hlapec in dekla, zlasti pesterna v časih koga učiti mora; za-se mora pa tudi kej vediti. Morebiti bo kdo djal: zlo skušen katehet to piše! Naj gre kdo otroke, ki brati ne znajo učiti, in pa iše jim kaj v glavo zabiti, se ne bo več besedi čudil.

†) Celovec 21. Aprilja 1849. V listu 32. se ti, draga in ljuba Slovenija! pritožiš, da so od 4. Marca t. l. vsi dopisatelji obmolnili, in prosiš, da bi se rodoljubi zopet zdramili, in slovenske časopise s svojo pomočjo radovoljno podpirali. Tvojim milim glasu rad odgovorim in hitro pišem, kar vem, če ravno tukaj vse spi — spat mora. Do znanih domorodcov v Istriji, Gorici, na štajerskim terdno zaupanje stavim, da bojo tudi oni to storili; zakaj žalostne prigodbe in okolšine možkega domorodca dro za kratek čas morejo omamiti in preplašiti; alj hitro se on zopet zdrami, zave, vstane in gre na svoje ljudomilo, če ravno grenko delo: „Ecce spectaculum deo dignum: vir fortis cum mala fortuna compositus!“ Na noge torej brati! počnimo in bimo na novo stari duševni boj za milo mati „Slovenijo!“ —

Nova oktrojirana ustava je obrodila naj prej po našim mestu veliko žalost in tiho jezo; alj nikar zavolj tega, da je deržavni, po cesarski in ministerski besedi poklicani in večkrat poterjeni zbor ravno na koncu svojiga težavnega dela razpuščen, da so poslanci in nadomestvavci avstrijskih narodov na tako do te dobe neznanu vižo razpodjeni, (nekteri sicer mirni in tihi politikarji so to globoko občutili in to veliko nesrečo gorko obžalovali) plemenitaši, žolnirji, uradniki, kupci in mestjani so samo to vpili in trobili: „zakaj vselej zvesta Koroška dežela ni samostalni „Kronland“, zakaj mora še dalej s Krajnsko zvezana, in od ptujih dežel odvisna biti?“

Ko je pa gosp. minister notrajnih oprav v novi ustavi bil zasledil s svojim bistrim pogledam, da je Koroška po §. 1. dane ustave svobodna, neodvisna in samostalna, je leta po korirju donešena novica globoko ranjene serca hitro ohladila, žalost v veselje spremeni, in vsim oči tako zamazala, de nič družiga dolgo dolgo niso vidili in slišali. Alj kratkovidne sirote! — alj niste brali, de po §. 89. ustave ministri pravico imajo, sklepe srenj in deželnih zborov vstaviti ali pa prepovedati; kje je tista tako gorečo zaželjena samostanost, „iz deža pod kap;“ — alj ste pozabili, nad razterganjem slovenskega naroda se veseliti, ni po božji postavi keršanske ljubezni: „Kar tebi ni ljubo, tudi ti drugim ne stori;“ alj je dro resnica, da je Koroška dežela od slovenskega naroda

škodo in krivico terpela? alj je nemška vlada alj slovenski narod dosihmal gospodaril in postave dajal? Kje je pri temu natolcovanju kersanska pravica? — alj ne vidite, kam gre koroško železo, svine in drugo blago; od kod pride sladko vino in potrebno žito? vse gre večidel do — in pride iz blagovitih slavjanskih dežel; kaj torej tirja vaša korist, in vaši od vas tako visoko cenjeni interesi? gledati proti severju in zahodu, alj pa proti jugu in izhodu, kjer povsod Slavjani stanujejo? Pa dosti je že blo od tega predmeta govorjenja in pisanja, alj vse zastonj: še ne teče voda, da bi zamorca umila in obelila. — Kakor v Gradcu in Ljubljani se je tudi v Celovcu slovensko društvo v bravno društvo spreobrnilo; ako je ravno že poprej od začetka tako bilo. Da se pa nobeden ne boji pri društvo ostati, ali pristopiti, da nobeden ne more naši mladosti — ktera je našo edino pa terdno zaupanje — zabraniti pristop k slovenskemu društvu, je odbor slovenskega društva nekatere točke družbenih postav prenarobil, in to postavni gosposki oznanil, ktera je društvo že poterdila. Mi stojimo na postavnim poti, — imamo za družbenike še čes 20 časopisov, — slovenščina bo vsim uradnikom potrebna; — bomo videli, kaj bo? Pa kaj bi tajil, od tacih veternikov, kakor se tukaj uradniki, posebno Krajnski skazujejo, nič dobrega ne pričakujem tak dolgo, da ne perpiše drugi, za slovensko stvar boljši veter: „Pompejanus ero, si vicerit omnia Magnus, Omnia si Caesar, Caesarianus ero.“

Nekteri tukajšni rodoljubi so lete misli, da bi slovenščini in slovenskim društvam veliko pripomoglo, ako bi se vsim udam slov. družb kak leto- ali časopis v darilo dajal. —

Slavno Teržaško društvo je že izdalo 1. list svojega časopisa; prav imenitno delo, lična obleka, dobri sostavki, čisti jezik v slovenskim in ilirskim narečju: vse, vse tako osnovano, da boljši biti ne more; slava in hvala vam vsim, ki se pri temu opravitu trudite; tako drevo bode v kratkim nar boljši sad doneslo! Tudi Ljubljansko društvo misli prvi zvezek družbniga letopisa na svitlo dati. Ne zamerite, da poprašam, ali bi ne bilo modrejši in koristnejši, za vse slovenske društva jeden časopis napraviti, in ga vsim udam slov. društev darovati? Stroški bi bli najniši, dopisavcov blo več in iz cele Slovenije, število družtvenih udov bi gotovo naraslo, korist bi bla obširnejši itd. Naj bi te družtveni časopis izhajal vsaki mesec jedenkrat, v ilirskim in slovenskim jeziku, ino se mi zdi, de bi blo prijetniši, v podobi bukvič, ki se lehko zvezajo in shranijo.

Slovenski brati! presodite leto važno reč, in oglasite se, posebno vi, gg. Teržčani! kaj bi se moglo plačati za 100 natisov vašiga časopisa? prosimo, de nam poveste.

Če ravno po novi ustavi na male kose razdrobljeni moramo se vender le vedno in po bratovsko zvesto deržati poslovice: „Viribus unitis!“
And. Einspiller.

Nisim se mogel dosti zavzetj, ko sim pritožbe moje ljublene Slovenije v 32. tistu t. l. bral, kjer pravi, da na Koroškim Belaška kresija noč pod Celovsko oblast stopiti; in da ji kaj tako važniga noben pisatelj ne oznani. Gotovo bi bilo to zelo važno! Tudi neki pisatelj iz Celovca 15. p. m. ravno to in še več drugih prigodeb po Graških novinah v svet trobi, in od Belačanov s nekmalo grizečimi besedami piše, ter jih malomestjanske ljubosumnosti alj nenavisti dolži.

Ali je to, da so, (kakor Celovski Z v Graških novinah piše) da so v Špitalu ljudovlado oklicali, res alj ne, to ne vem zagotoviti, le toliko vem, de od tega, čeravno Špital ni deleč odležen, še nisim slišal — da so pa tistiga, ki je, kakor Celovski Z. piše, v Celovcu „Eljen Košut“ kričal, in za katarim so bili jiskavni listi razposlani, ravno v Špitalu popadli in v Celovec spremili, to mo-

rem zagotoviti. De je to, kar Belačane zadene, de bi se branili pod Celovsko oblast stopiti, le bosa in godcova, je tudi gola resnica, zakaj — kaj takiga še nobeniga nisim slišal v misel vzeti, akoravno mi je Belak tako znan, kakor mojga očeta dom. To pa vem, da se mestjani in uradniki zelo čudijo, de se pisatelji upajo, se prederzniti, take laži pisati. Kakor se mi zdi, tako so si vse druge mesta sklenile, Belak — ker je Belak — černiti.*) Odkar so od nekiga pertepenca vredvane Belaške novine poginile, je vse tiho in zadovoljno. Kar se je pa v Belak vladi zoperniga pripredlo, se je gotovo le iz vekših mest priplazilo. —

Brodski officirji so prav ljubi in priludni, vse jih ima rado, posebno se pa z njimi kar je nas Slovencev, radi zhajamo in večkrat prav po bratsko kako Slovensko zapojemo, tudi mili glas Gerlice še že po Koroških dolinah, ja tudi v Belaku razlega, od tega en drugokrat več. —

L—k.

Iz Perave zunaj Belaka 21. m. Tr. 1849.
Vprašanje. Iz Štajerskega. V 16. listu letašnjih Novic stoji, da so taki domorodci, ki si prizadevajo slovenski jezik v slovenske šole vpeljati, „ultra Sloveni“. Jaz pak bi rad znal, kako naj se tisti imenujejo, ki hočejo pri starem ostati, t. j. ki si še zdaj prizadevajo v slovenskih šolah nemški jezik obderžati. — Mende „ultra nemškutarji“?

Radoslav.

Ogerska dezela.

Nekaj puntarske vojašnje stoji pri Nitri: (na Slovaškim) ravno nasproti fml. Volgemutu, ki dve boja vajeni brigadi vodi. Slišimo, de je njegova moč taka, de je kos sovražniku vsaki čas.

Lloyd.

V 35. armadnim razglasu iz Ogerskiga se bere, de je sovražnik, odkar so se bili cesarski nazaj k Pešti vrnaknili, vsaki dan na-nje napadal, na zadnje se na mesto Waitzen (Vac) zagnal, kjer je general Götz junaško vmerl, in na to z dvema močnima oddelkama na ravnost proti Levi se obrnil. 18. t. m. jih je tam bilo okoli 30,000 sovražnikov, ki so čez reko Gran šli.

General Volgemut ki je to zvedil, je z 15,000, 18. in 19 iz Kemenda se vzdignil, de bi se bil sovražniku nasproti postavil.

Boj se je sicer pričel in je dolgo terpel, ali ker je sovražnikov še enkrat toliko bilo, je Volgemut svoje nazaj potegnul; sovražnik pa je blizo Nitre prišel.

Vikši vodja Velden je vказal banu z celo močjo se od Pešte vzdigniti in nad sovražnika planiti, de bi Komarnske terdnjave ne osvobodil.

Drug oddelik sovražnikov je bil 20. t. m. od Paslo na Ipolski reki proti Kemendu prišel in je Čoričev odsek napadel.

20. t. m. je prišel vikši vodja v Buda-Pešt.

Pri tem vojaškim razpoloženju se je vikšimu generalu zelo škodljivo za vojsko zdelo, če bi se za naprej mesta Pešta in Budim v rokah deržale, sosebno ker je sovražnik Donavo od Komarna do Vaca dobil; zastorej je general začel vse vojake v varnim postavljenju skupej zbirati, in ko še od vseh strani pripomoč pride, bo zopet začel on nad sovražnika iti.

21. t. m. se je sovražnik bil pri Činkoti na naše zagnal, je bil pa povsod odbit.

Iz Banata se zve, de je okrog Šajkašov od sovražnika očišen.

General baron Böhm je 24. t. m. naslednji razglas izdal:

V občno tolažbo se na znanje da, de je po novicah ravno od generala Veldena prijetih Budim (Ofen) ostal obseden z primerno mno-

*) Ako bi se Nemci z Nemci združiti želeli, bi to ne bilo nič gerdiga, za to se tudi Belak nikakor ne černi, če se kaj takiga od njega piše.

žico vojakov in de cela glavna armada na desnim bregu Donave na premikvanje sovražnika pazi in se skupej zbira.

Zraven se na znanje da, de se na Komoransko terdnjavo stanovitno strelja, in de je taista od naših obdana.

Ravno tako ima oddelik Čoriča Gran v oblasti in brani prehod čez Donavo.

Po drugih novicah bi bili pa madjari komoransko terdnjavo že oteli.

Dunaj 24. t. m. Görgej, ki je z veliko močjo armado generala Volgemuta vergel, stoji zdaj med Vago in Nitro. Pešta je od naših opušena, Budim pa ne. Komoran imajo Madjari. Velden je dozdej pri Aču med Rabam in Komoranam 45,000 vojakov združil. Vogel se bo z svojimi 10,000, če Bog da, koj Volgemutu pridružil. (Gratz. Z.)

Dunajske Novine prineso uradno razlago čez ogersko vojsko, v kateri se med drugim bere, de ko so naši bili poglavitno ogersko mesto v pest dobili, so mišlili, de lahko pomenjajo, in de so se na vmirenje z lepo zanašali; ali sovražnik de je ta čas le k tem porabil, de se je na vso moč na boj pripravljal in iz celiga sveta ljudi in vodje k sebi vabil, tako de zdaj velika in dobro previdena armada naši armadi nasproti stoji, in de se ogerska osoda zdaj samo na borišu odločiti da.

Knez Vindišgrec je iz Holomuca zadnje povelje na armado izdal, v katerim reče, de mu ločitev od nje težko de, in sosebno zdaj, ker jo lepi dnevi kot plačilo za že storjeno čakajo.

Beogradske Novine pišejo: Dobili smo gotovo novico iz Vlaške (Valahie), de se je tista avstrijska armada, ktera je v Erdelju razbita in zato v Valahio prestopila bila, 12,000 mož z 40 topovi namreč, pod generalam Malkovskim v Kraljevu zbrala in odtod z vsemi vojniškimi potrebščinami vzdignila, de prek Oršave v Banat prejde. Ona bo že prihodnje nedeljo (22.) v Oršavi.

General Velden je iz Ogerskiga na pošte Dunajčane razglas poslal, v katerim jih opominja k miru in podpori vladarstva, ker je deržava v silo veliki nevarnosti.

Vindišgrec, kakor Dunajske novine oglašijo, ostane poljni marsal in vikši vodja cele armade zunej Laške; samo de je ne vodi v bojih ker je na urlaubu.

Erdelj.

Govorilo se je, de je 40,000 Rusov v Erdelj prišlo; poslednji list časopisa „Presse“ pa prinese dopis iz Jassy, po katerim je Bem Ruse raztolkel in njih notar do Rimnika na Valahijo prepahnil, v Rimniku svoj glavni stan postavil ter za 15. t. m. svoj prihod v Bukarešt napovedal.

Ptuje dežele.

Frankobrod. Pruski minister zvnajnih zadev je pisal mistru Gagernu, de, ker se še vladarstva Saksonsko, Bavorsko, Virtembersko i. t. d. niso oglašile, in ker tudi Badenski veliki vojvoda nepogojno ni pristopil, še ni čas prišel, de bi Pruski kralj dokončni sklep storil.

Austrijanski poslanci če dalje bolj popušajo narodni zbor.

Laška. Iz Florence je velika deputacia v Gaeto šla, velikiga vojvoda prosit, naj podviza nazaj v svojo deželo priti.

Po časopisu „L'Opinionne“ bi bili pogoji, ktere Radecki za mir stavlja, naslednji: 200 milijonov za vojskine stroške, mešana posadka v Alexandrii, obseda za nekaj časa visoke in nizke Novarske okrajne, odvzetje orožja.

Na Sicilianskim je stanovitni boj med kraljevimi in med Siciliani, kterih vodja je znani Poljak Miroslavski. Palermo še niso oblegli Neapolitanci; Catanio imajo pa že v oblasti.

Francozka vlada je sklenila in tudi od zbora privoljenje dosegla, z armado v papežovi zemlji pomagati, de se postavna oblast zopet ustanovi, in prid Francozke dežele varje.

V Bosni se Turki vedno na boj pripravljajo. Mušir de ima 75,000 mož pod sabo.

Slovensko slovstvo.

Popisano 1846. *)

Slovensko slovstvo se imenuje slovstvo tistih Slavjanov, kateri se Slovenci imenujejo, in katerih prebiva v štajerski 378,000 duš, v Krajnski 398,000 duš, v Koroški 84,000 duš, v ilirski Primorji (ilir. Küstenland) to je v Terstjanskim in Goriškim 218,000 duš, v Benatskim 22,000 duš in v ugarskim kraljestvu 52,000 duš, to je vsih vkupej, 1,151,000 duš.

Slovensko slovstvo se glede na vreme naj prikladnejši razdeli na troje, namreč prvi razdel od starine do leta 1760, drugi razdel od leta 1760 do l. 1843, tretji razdel od leta 1843 do današnjega dne.

Dolgo se je mislilo, da se pred 16. stoletjem nič ni slovenskega pisalo. Tu se je najšel jedan prav star za slovensčino imeniten slovenski spis, kateri je, kakor se misli, spisan leta 769 in je mnoge sto let v Trejsinku na Nemškem med listinami zakopan lezal: sdaj se najde v kraljevski knjižnici v Monakovu (München) in obseže dve očitni spovedi in jedan kratek nagovor, kar se brati more v predgovoru k Metelkovi slovnici. Kopitar je te imeniten slovenski, blizo 11 sto let stari, spis učeno razložil in lepo natisnil dal v svojih bukval: Glagolita Klocianus. To je naj starejši spomenik slovenskega slovstva. Prav začelo se je pa naše slovstvo še le v 16. stoletju tedaj, ko se je v naših deželah začela posebno med gospodo luteranska vera širiti. Tedaj se je v kratkim nekoliko možov slovensčine tako marljivo prijel, kakor nikoli prej in nikoli več potle. Naj iskrenjši prijatelji slovensčine v tem času so bili: Primuš Trubar, Pet. P. Vergerius, Štefan Konsul, Anton Dalmatin, Matevž Popovič, Janez Malečevac, Juri Juričič, Lenard Merčerič in Adam Bohorič.

Pr. Trubar, Krajnec, rojen na Raščici blizo Ljubljane se je učil na učilišču Solno-gradskim in Dunajskim, je prišel za fajmoštra v Loko blizo Rateč, za tim za korarja v Ljubljano leta 1531, potle pa v Terst, odtod za voljo luteranske vere, ktera se je iz Nemec k Slovincem razširovati začela, izgnan, je vtekel v Nemce, bil za pastorja v Rotenburgu (l. 1548), potle v Kempnu. Tukaj je spisoval mnogo slovenskih bukev in jih v Tibunku s latinskimi pismeni natisnil dal. Ne dolgo za tem sta se seznanila s Vergeriam. Pet. P. Vergerius, bivši Koparski škof (Capo d'Istria) je tudi moral, svojo cerkev zapustivši, v Nemce vteči, kjer sta s Trubarjam v Witenbergu se najšla in sdaj s sjeđinjeno močjo bukvi iz nemškega v slovensčino predstavljala in jih na svet izdajala, naj pred evangelji sv. Matevža po tem vso sv. pismo novega zakona. Sdaj si je Trubar zmisli, take bukvi tudi Horvatam in Dalmatincam v njihovim govoru priskerbeti in to s glagolitskimi in tudi s cirilskimi pismeni. K temu je najel Štefana Konsula, kateri je bil iz Pingenta v Istri rojen, in je jo tudi zovoljo vere moral v Nemce potegniti in se nekoliko časa v Regensburgu za učitelja vstaviti. Glagolitska pismena so si leta 1560 v Nirnbergu napravili in jih v Tibink prenesli. Cirilska pismena so si naredili v mestu Urahu l. 1561. K temu je prišel iz Krajnske in to iz Ljubljane za pomagavca Anton Dalmata. Trubar je prišel sdaj za pastorja v Urah, zraven so ga pa krajnski stališi postavili tudi za pastorja krajnske dežele. Zato je prišel za nekoliko časa v svojo domovino in je potle vzel sebo dva staroverska duhovnika, namreč: Matevža Popoviča in Janeza Malečevca, ktera sta bila, kakor pravijo, iz Srbije in iz Bozne doma. Tudi je prišel k njim pomagovat Juri Juričič iz Krajnske; Lenard Merčerič, Dalmatinec je ravno tam v Witenbergu na učilišču bil in je tudi pomagoval sv. pismo predstavljati. Vsi ti so si vzajmno pomagovali, predstavljali, popravljali in s tiskali, ne samo v slovenskim narječji tomuč tudi v horvatskim in dalmatinskim, ne samo s latinskimi pismeni temuč tudi s glagolitskimi in cirilskimi. V tem vremenu se je tiskalo od letih možov v Ljubljani, v Tibinku, Urahu, Witenbergu in t. d. veči del so to bile bukvi verozakonske (religiös) in pobožne, postavim: evangeli, molitne bukvi in druge; naj imenitnejši je pa celo sv. pismo poslovenjeno in tiskano v Witenbergu leta 1584. Adam Bohorič, vodja šolski v Ljubljani je spisal

*) Iz Drobtine za novo leto 1849.

prav dobro slovensko slovnico (Witenberg l. 1584) in vstanovil pravopis, kteriga smo se nespremenjeno do naj novejših časov deržali: in kterega po Bohoriču imenujemo: bohoričica. Podpiratelji njihovi so bili stališi krajnski in posebno Janez Ungnad, baron v Soneku. Ta imeniten in slavni gospod, rojen Avstrijanec je bil deželski poglavar štajerski, se je večkrat vojskoval proti Turkam, potle so ga postavili za naj višega vojniškega zapovednika v štajerski, krajnski in koroški, zadnič se je pa moral tudi za voljo vere preseliti v Saxonio, kjer se je oženil v jedno mlado kneginjo iz plemena Barbi; od ondod se je podal v Urah, in je tam kolikor je le mogel s besedo, s djanjam in s svojim premoženjam izdavanje slavjanskih bukev s latinskimi, glagolitskimi in cirilskimi pismeni podporoval; on je napravil, da so tudi nemške mesta in nemški vladari izdajanje in tiskanje teh slavjanskih bukev v denarjih podpomagali; od začetka se namreč tiskarina ni doplačala. Še kr. Maximilian je daroval k temu 400 goldinarjev „weil das christlich-löbliche Werk zum zeitlichen und ewigen Wohl der armen Unwissenden diene“, ker to kristijansko hvalevredno delo je ubogim nevednim ljudem v časno in večno srečo. Pa Ungnad plemeniti prijatelj in velikodušni podporovatelj slavjanskega slovstva je popotovaje skoz Čehe leta 1564 v Vintricu vmerl. Še na smertni posteli je svoji gospi živo naročal, da slavjanske za natis namenjene spise natisniti da, rekoč: „Glej to so moje deteca!“

(Dalje sledi.)

Razlaganje deržavljanskih postav v Ljubljani.

Osemnajst dni pred veliko nočjo je začel naš slavni gospod Mažgon v bravnici slovenskiga društva *splošne deržavljanske postave* v slovensini razlagati. Zavoljo različnih napotij se to ni moglo poprej zgoditi. Uk, po katerim je 26 učencov hrepnelo, je začel gospod Mažgon s krasnim nagovorom, ki tu okrajšan sledi:

— „Kdo ne previdi, koliko koristi, koliko lepiga sadu mora to naše početje za naš jezik sploh ino za razsnovo domačiga pravdoslovstva, obroditi? Vi sami veste, koliko nasprotnikov, koliko znanih ino skritih sovražnikov de šteje razvitje naše narodnosti ino našiga jezika. Vradniki se močno zoperstavljajo vpljanji slovenskiga jezika v sodnije, rekoči, de ta jezik še ni opiljen ino nepripraven za vradne opravila. Mi jim moramo tedaj skazati, de ti njihovi vgovori nimajo podstave, de naš jezik, ako se ravno do sedaj v sodnici ni rabil, je že dan današnji zadosti omikan, in na vsaki način tako razviten, de se za sleherni pravni zapopadek lahko umljiva beseda iz domače korenine izpelje. — Le tako bomo sčasoma zopernike prepričali, de je njih terdenje prazno. — Nadalje, v novi ustavi je izrečeno, de bo sodniška obravnava pravilama javna ino ustna. Če bo pa obravnava javna ino ustna, bo morala biti v deželnim jeziku drugači bi bila sama na sebi nespametna ino bi svojiga namena nikakor ne dosegla. Če je pa gotovo, de bo v kratkim javno — ustna obravnava vpeljana, je treba, de se za njo za časa pripravljamo, de bomo zamogli času primerjenimu terjanju ino sodniškimu stanu veljavnost ino čislanje pridobiti, brez katerih v novi obliki njegoviga imenitniga poklica nič koristniga dopernejši ne more.“

„Dragi prijatli! jaz sim prepričan, de se povzdiga naše narodnosti, napredovanje v znanostih ino vednostih glede na naš jezik ino sploh oživljenje narodniga zavestja le od mladosti pričakovati zamore, ktera še ni z zastaranimi oblikami dozajniga nemškiga opravištva preveč soznanjena. Le od nje se sme čista, brezsebična ljubezen, gorečnost in nadušenje za nove naprave upati. Nje je tedaj prihranjeno omikani jezik iz učiliša v pisarnico, v življenje, med ljudstvo popolnoma presaditi ino tako narod k pravimu živetju obuditi in izgojiti.“ —

„Gotovo današnji dan bo imeniten v zgodovini naše dežele. Z njim storimo prvo stopnjo k prihodnji politiški odrasnosti in k zavestju narodnosti naše. Iz serca vas tedaj s tega kraja pozdravim in prosim, de se z vso ljubeznijo, z vso vdanostjo z mano vred trudite.“ —

Slava, slava! zaženo z ginečim glasom po končanem nagovoru učenci in drugi poslušavci. Slehernimu so se občutki serca in spoz-

nanje visoke pomembe tega trenutja na obrazu brali. Zares imeniten bo ta dan (20. sušec 1849) za Slovence še v poznih poznih časih! Popisati pa čutleje ki so se v mojim sercu obudili, ko sim zaslišal deržavljanske zakone v maternim jeziku razlagati, mi ni dano. Zastonj išem izrazov. Le tisti me more umeti, kateri je bil z enakimi čutleji nadušen. Nehotama so mi solze v oči stopile mislijočimu, kako dolgo de je krivica čez pravico gospodarila, kako dolgo de je ošabna nemšina milo slovensino z nogami teptala, in de jo — žalibog! — se zdaj tepta, kako dolgo de se je ljudstvu ponaravna pravda (natürliches Recht) kratila, postave in vradne spise v svojim jeziku dobivati! Misel, de se to še zdaj godi, in de vresničenje te pravde (pravice) nar več tisti zavirajo, ki zavoljo ljudstva po sodnicah in drugih vradih sedijo — ta misel mi je hotla serce raznesti.

Ozir na nadepolne mladenče pa mi tamno oko kot solčni žar černo noč zopet razjasni. Zakaj upati je, de bo tisto drevo obilo in dober sad nosilo, ki se že v mladosti dobro obdeluje. Z nerodovitnim, starim drevesam boš malo opravil. Slovenski mladenči! Vi ste mlado drevje, ki se mu po naravi skerbno streže, ki se primerjeno, dobro obdeluje. — Ne dvomim tedaj, de bodete obilo in dober sad rodili. In toraj se mi je serce vmirilo, tamno oko razjasnilo. —

Gosp. Mažgon uči razun nedelje in čertertka popoldne vsaki dan po dve uri. Redni in izredni poslušavci ga s toliko pazljivostjo poslušajo, de učenci višjih šol morde nobeniga učenika takó. Ker je gosp. Mažgon prvi predstavljavec deržavljanskih postav se je v rabi novih slovenskih izrazov že tako izuril, de mu teče beseda gladko kot med. — Če se pomisli, koliko ima g. Mažgon kakor vradnik e. k. mestne in deželne sodnice opraviti, in de brez izlahkotenja v teh opravilih deržavljanske postave prestavlja in jih poverh vsak dan po dve uri iz gole ljubezni do domovine razlaga; *) zasluži očitno s posebno pohvalo imenovan in njegovo ime z zlatimi čerkami ponosne Klione v domačo zgodovino zapisano biti. —

De se že tudi strahovavne postave ne razlagajo, je samo to krivo, de je gosp. Lehman pomagavni vradnik (Aushilfsbeamter) in tako silno potreben, de mu njegova vradnja časa za pripravlanje in razlaganje ne more dovoliti. Slovensko društvo je zastran tega do ministerstva pisalo. Kakor smo zvedili se ne more ministerstvo uka z ministerstvom denarstva tudi zastran plačila poravnati. Ne vemo, kako dolgo se bo še ta reč vlekla. — r. —

Na znanje.

Natis gosp. Potočnikove slovenske slovnice v nemškem jeziku pisane pod nadpisam „Grammatik der slowenischen Sprache“ je ravno zdej dokončan. Mehko vezana velja 36 kraje, in se dobi pri vsih bukvarjih v Ljubljani. Jezikoslovci bojo gotovo od te slovnice kaj več pisali — mi, ki imamo v mnogih rokodelskih in kmetijskih rečeh pisati, se gosp. fajmoštru posebno zahvalimo za to, kar je tretjemu delu slovnice pridjal v dokladi „Svet v obrazih“ (die Welt in Bildern) v kateri veliko besedi zvemo, ki jih večkrat potrebujemo. (Novice.)

Knjiga splošnih deržavljanskih postav.

§. 267.

Če je premoženje maloletniga tako majhno, de se malo ali nič ob letu prihraniti ne da; se zamore varhu, ki je premoženje neprikrateno ohranil ali maloletnimu spodobno preskerblenje zadobil, saj konec varstva okolšinam primerno plačilo podeliti.

§. 268.

Varh, ki meni, de je s kakim vkazam varstvine sodnice žaljen, ima pritožbo naj pred ravno taisti sodnici, in samo če je ta brez koristi bila, rekurs vikši sodnici podati.

§. 269.

Osebam, ki svojih reči same oskerbovati in svojih pravic same varvati ne morejo, ima sodnica, ce očetovske ali varstvine oblasti ni, oskerbnika ali opravnika postaviti.

*) Morebiti še vkljub vikšim gospodam.

Vredništvo.